

جان ناکس (John Knox)

در این نوبت از معرفی مشاهیر تاریخ کلیسا به معرفی جان ناکس (John Knox)،
خواهیم پرداخت.

متولد ۱۵۱۴؛ متوفی در ۲۴ نوامبر ۱۵۷۲

جان ناکس که در سال ۱۵۱۴ در هادینگتون، شرق لوتیان، اسکاتلند به دنیا آمد، به عنوان یکی از بنیانگذاران اصلاحات اسکاتلندی در نظر گرفته می‌شود که در سال ۱۵۶۰ تأسیس شد. او خطیب و رهبر اصلاحات مسیحی اسکاتلندی، و بنیانگذار فرقهٔ پرزبیتی در اسکاتلند شناخته می‌شود. از گذشتهٔ او تاریخ دقیقی در دست نیست و بعضی دربارهٔ گذشتهٔ او بدون داشتن منبع دقیق دست به نوشتن زده‌اند اما به طور قطع او از سال ۱۵۴۰ بیش‌تر مطرح گشت.

در دورهٔ مهمی از زندگی جان ناکس یک شخصیت کلیدی به نام جورج ویشارت در دسامبر ۱۵۴۵ در منطقهٔ لوتیانز اسکاتلند تبلیغات خود را آغاز کرد. ناکس در آن زمان بیش‌تر وقت خود را با ویشارت سپری می‌کرد و تبدیل کامل ناکس به یک اصلاحگری که با جنبش پروتستانی به اصلاح کلیسای کاتولیک پرداخت به خاطر همین تعاملات او با ویشارت بود. او در مارس ۱۵۴۶ به جرم کفر توسط کاردینال دیوید بیتون که اسقف سنت اندروز بود به آتش سوزانده شد. و سه ماه بعد عده‌ای برای انتقام کاردینال بیتون را کشتند.

در همین حال ناکس و پیروانش برای فرار از اذیت و شکنجهٔ مرتب در حرکت بودند و عاقبت کمتر از یکسال بعد به سنت اندروز رفتند و بعد از مدتی به اصرار بقیه در آن جا موعظه کردن را آغاز کرد. ولی اندکی بعد سنت اندروز مورد حمله قرار گرفت و ناکس و بقیه برای بردگی به فرانسه برده شدند.

با مداخلهٔ انگلیس او آزاد شد و اجازهٔ یافت که به کار در کلیسای انگلستان بپردازد و در آن جا به رتبه‌های بالاتر دست یافت. سال ۱۵۵۱ به او مأموریت جدیدی در نیوکاسل داده شد. او به عنوان یکی از شش کشیش سلطنتی منصوب شد که برای مدتی در دربار اقامت داشته باشد و موعظه کند.

پس از مرگ پادشاه ادوارد ششم در سال ۱۵۵۳، خواهر کاتولیک سرسخت او، ملکه مری اول (مری تودور)، سلطنت خود را آغاز کرد و باعث توقف خشونت آمیز جنبش اصلاحات در انگلستان شد. ناکس که نمی‌خواست قربانی "ایزابل شرور انگلیسی" شود، آن گونه که خودش از ملکه یاد می‌کرد، ابتدا در سال ۱۵۵۴ به فرانسه و سپس به ژنو، در سوئیس گریخت و در آن جا زیر نظر جان کالوین مشغول شد.

در سال ۱۵۵۴ به اصرار جان کالوین، ناکس مدتی خادم جماعتی از پناهندگان انگلیسی در فرانکفورت شد. اما فقط چند ماه در آن جا ماند. سپس او به خدمت برای تبعیدیان انگلیسی مشغول شد و شبانی او تا بازگشتش به اسکاتلند در سال ۱۵۵۹ ادامه داشت.

پس از دوازده سال تبعید، ناکس به اسکاتلند بازگشت تا موقعیت رهبری خود را در جنبش اصلاحات اسکاتلند، که بار دیگر در حال افزایش بود، از سر بگیرد. او خادم کلیسای سنت گیلز در ادینبورگ شد که اکنون تحت تأثیر نیروهای پروتستان است. ناکس تا زمان مرگش این موقعیت عالی را حفظ کرد. سال بعد، در ۱۵۶۰، پارلمان اسکاتلند اقتدار پاپ را در اسکاتلند لغو کرد، برگزاری مراسم عشاء ربانی را غیر قانونی اعلام کرد و اعتراف ایمان اصلاح شده اسکاتلندی را که تحت هدایت جان ناکس نوشته شده بود، تصویب کرد.

همچنین او یک پایان نامه طولانی در مورد جبر منتشر کرد. در همان سال همسرش مارجوری بووز بعد از به دنیا آوردن دو پسر درگذشت.

جان ناکس در دیدگاه خود در ارتباط با شام خداوند حضور بدن مسیح را در نان و شراب تقدیس شده انکار می‌کند و توضیح می‌دهد که زانو زدن در مراسم عشاء ربانی به معنی ستایش نیست.

او در مقاله خود با عنوان "اولین دم شیپور علیه حکومت وحش زنان" اعتقاد خود را بیان می‌کند که اعمال اقتدار توسط زنان هم با قوانین طبیعی و هم با دین در تضاد

است. هدف این رساله سه زنی بودند که در انگلستان و فرانسه و اسکاتلند زمام حکومت را در دست داشتند و پروتستان‌ها را سرکوب می‌کردند. انتشار این کتاب مصادف با ورود الیزابت یکم به سلطنت شد و الیزابت با خشم شدید این نویسنده را برای همیشه از قلمروی خود بیرون کرد.

او در سال ۱۵۵۹ به اسکاتلند بازگشت و در آن جا بر تهیه قانون اساسی و مراسم عبادی کلیسای اصلاح شده نظارت نمود. نفرت شدید ناکس از کاتولیک‌ها، به خاطر آزار و شکنجه‌ای بود که آنها بر پروتستان‌ها وارد می‌کردند. اما ناکس در درجه اول یک اصلاح طلب دینی بود و نظریه مقاومت او وسیله‌ای برای رسیدن به این بود که در اسکاتلند دین اصلاح گردد.

ناکس معتقد بود که بالاترین وظیفه حاکم حفظ ایمان خالص و عبادت است. اگر او یک فرمانروای مطلوب خدا، همچون یوشیا، برای ایجاد اصلاحات پیدا می‌کرد، هیچ نظریه مقاومتی نمی‌داد. اما ناکس چنین حاکمی (به استثنای ادوارد ششم انگلیس) را پیدا نکرد. در عوض، ناکس در بیش‌تر عمر خود شاهد آزار و اذیت حاکمان کاتولیک بود و گاهی اوقات از آنها فرار می‌کرد.

بنابراین ناکس می‌خواست تفکر مقاومت منفعلانه، به ویژه تکیه بیش از حد به رومیان ۱۳ را خنثی کند. بنابراین به عهد عتیق روی آورد. در واقع، ناکس خودش را بیش‌تر درگیر مسائل که عهد عتیق می‌کرد همچون: پاکسازی دینی قومی، پایبندی به عهد، و مقاومت در برابر مقاماتی که بت‌پرستی را ترویج می‌دهند (که در این جا منظور ناکس قدرت کاتولیک رومی بود).

ناکس نوشته‌های خود را با اشاراتی به الیشع، حزقیا، ابراهیم، ساموئیل، ییهو، موسی، ایزابل، دبورا، یوشیا، اشعیا، الیاس، عاموس و ارمیا مملو کرد. در واقع، ناکس نقش و بلاغتی همچون یک پیامبر عهد عتیق را در اسکاتلند دهه ۱۵۰۰ به خود گرفت. در حالی که کل کتاب مقدس برای ناکس مهم بود، نظریه مقاومت او به شدت از مفاهیمی ریشه

می‌گیرد که از تفسیر تحت اللفظی متون خاص عهد عتیق در مورد گناه (به ویژه بت پرستی)، خدا و عهد به دست آمده است.

تصوّر ناکس از مقاومت سیاسی به اعتقاد او به مقاومت متّحده در برابر گناه مربوط می‌شود. همان طور که ناکس در بحثی در سال ۱۵۶۴ بیان کرد؛ ایمانداران زمانی که در اقلیت هستند، فقط باید خود را از بت پرستی جدا کنند. با این حال، هنگامی که در یک موقعیت مسلّط و غالب و به طور معقول متّحد هستند، نباید به سادگی از بت پرستی دور شوند، بلکه باید آن را باطل کنند. و اگر نابودی بت پرستی به معنی سرنگونی یک حاکم کاتولیک بود، چنین اقدامی ضروری است.

اصلی‌ترین گناه در نظر ناکس بت پرستی است. ناکس در رساله‌اش در سال ۱۵۴۹، با عنوان "اثبات این که رسم عشاء ربّانی بت پرستی است"، بت پرستی را به معنی واقعی کلمه به عنوان جایگزینی خدای دروغین به جای خدای واقعی تعریف نکرد بلکه او گفت: بت پرستی نه تنها مستلزم عبادت چیزی است که خدا نیست، بلکه متضمن توکل و ایمان به هر چیزی در کنار خدا است. بزرگداشت هر چیزی خلاف کلام خدا در دین به معنی تکیه بر چیزی غیر از خدا است. همین نیز بت پرستی است.

ناکس این منطق را در مورد مراسم کاتولیک به کار برد، که در آن اضافات بسیاری را دید که در کتاب مقدّس جایگاهی ندارد: "به رسم عشاء ربّانی یک تفکّر بد [صرفاً انسانی] اضافه شده است. پس آن مکروه است." علاوه بر این، مراسم عشاء ربّانی یک نوع کفّاره دروغین را ترویج می‌دهد که بر پایه اعمال است. و همچنین او هر کسی را که قلبش به آمرزش گناهان با یک کار بیهوده ایمان دارد، بت پرست خطاب می‌کند.

بنابراین، برای ناکس، کاتولیک بودن به معنی بت پرستی بود. و اگر حاکم کاتولیک باشد ایمانداران موظفند که کشور را از شر چنین حاکم بت پرستی خلاصی دهند.

جان ناکس را در الهیات خود می‌توان شاگرد کالوین و اقامت او در ژنو را نیز نوعی شاگردی توصیف کرد. هنگامی که در سال ۱۵۵۹ به اسکاتلند بازگشت، الهیات او تا حد زیادی تثبیت شد.

او نسبت به ایرادگیری یک منتقد با توجه به دکتترین جبر دست به نگارش زد و از جبر مضاعف کالوین دفاع کرد. همچنین او از اعدام میشل سروتوس در ژنو حمایت کرد. در سال ۱۵۶۰ او اعتراف اسکاتلندی را که شدیداً با اعتقادات رومی از جمله دکتترین استحاله در تضاد بود به رشته تحریر درآورد.

مهم‌ترین اثر ادبی او تاریخ اصلاحات در اسکاتلند بود. البته در اسکاتلند نیز او آرام نداشت و با مری ملکه اسکاتلند مرتب در کلنجار شدید بود و پیوسته او را نصیحت می‌کرد. او حتی بدون اجازه سلطنتی با مارگارت استوارت ۱۷ ساله از خویشاوندان دور ملکه ازدواج کرد.

در سال ۱۵۶۷، مری در مبارزه برای تاج و تخت خود شکست خورد و در حبس خانگی به انگلستان فرستاده شد. پروتستان‌های اسکاتلند اکنون کنترل را در دست داشتند و اکثریت قلمرو پروتستان شدند. ناکس بعد از ازدواجش سخته کرد و فلج شد. او را در کلیسای سنت گیلز اسکاتلند دفن کردند. توانایی او در برانگیختن مردم منجر به شکل‌گیری یک نیروی اصلاح‌کننده عظیمی شد که برای قرن‌ها پس از آن اثر خود را بر پروتستانیسیم، پرزبیتریانیسیم و مردم اسکاتلند به جا گذاشت.

تحقیق، ترجمه و تألیف: زوفا رایان

شما می‌توانید جهت آشنایی بیش‌تر با مشاهیر تاریخ کلیسا، از وبسایت رسمی کلیسای خداوند عیسی مسیح به نشانی www.persian-ljc.com دیدن فرمایید.

منابع:

Encyclopedia McEwen.James Stevenson.(“nd”).The faith of Jhon Knox.
Britannica.web.History&society.۲۵ Oct.۲۰۱۵

<https://www.britannica.com/biography/Jhon-knox>

Mary Queen of Scots(۲۰۱۵).Continuingreformation

<https://continuingreformation.wordpress.com/tag/mary-queen-of-scot>

Fairchild.Mary.(۲۰۱۹). Biography of John Knox, Scottish Theologian,
Founder of Presbyterianism.Learn Religions

<https://www.learnreligions.com/biography-of-john-knox-۴۷۷۵۱۱۰>

Rhiannon Savage.Leah.(“nd”).John Knox and the Scottish
Reformation.Historic UK

<https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofScotland/John-Knox-Scottish-Reformation/>

Quoted on Wikipedia.”Jhon Knox.” web

https://de.wikipedia.org/wiki/John_Knox

Kyle. Richard G.(“nd”). Knox’s Shocking
Politics.christianhistoryinstitute

<https://christianhistoryinstitute.org/magazine/article/knoxs-shocking-politics>